

Lokala avtal öppnades även upp för icke-organiserade

Artionden av diskriminering av icke-organiserade företag i Finland upphörde, eller minskade åtminstone dramatiskt, i och med att möjligheterna till lokala avtal utökades genom de lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2025. Ändringar infördes bland annat i arbetsavtalslagen, lagen om kollektivavtal, arbetstidslagen och semesterlagen. Som en följd av dessa reformer kommer även icke-organiserade bageri- och konditoriföretag som inte är medlemmar i en arbetsgivarorganisation att kunna ingå lagliga lokala avtal. Hittills har lokala avtal som ingåtts av dessa företag i princip alltid varit olagliga. I fortsättningen måste dock lokala avtal grunda sig på en bestämmelse i ett kollektivavtal och befinna sig inom de gränser som tillåts enligt kollektivavtalet.

Det är också positivt att lagen inte innehåller den så kallade ”obligatoriska förtroendemannen” som fackföreningsrörelsen ville ha, utan istället tillåter att lokala avtal ingås med en förtroendeperson som valts av personalen. Om en förtroendeman har valts i företaget har denne dock en viss privilegierad ställning när förhandlingar inleds. Av utrymmesskäl kommer jag dock inte att gå in på denna fråga i detalj i denna artikel.

allmänt kollektivavtal alltid ska vara skriftligt. Dessutom är den icke-organiserade arbetsgivaren skyldig att inom en månad lämna in den lokala överenskommelsen till yrkesinspektionen till kännedom. Denna skyldighet kommer att förstärkas med en straffavgift om upp till 15 000 euro.

Man kan bara fråga sig varför det behövs ytterligare byråkrati. Men var det regeringens avsikt att blidka fackföreningsrörelsen, eller speglar det samhällets allmänna misstro mot oorganiserat företagande, eller vad i hela friden är det som pågår? Det är klart att det förmodligen inte

är särskilt svårt att skicka ett lokalt avtal via elektroniska system till yrkesinspektionen. Det är mer en principfråga, i synnerhet med tanke på hotet om sådana straffavgifter.

På grund av övergångsbestämmelser i lagstiftningen kommer dock lokala avtal i icke-organiserade företag att vara möjliga inom livsmedelssektorn först efter att ETL och SEL har ingått nya kollektivavtal. Den nuvarande kollektivavtalsperioden löper ut den 31 januari 2025.

Det är viktigt att notera att ändringar i lagen om lokala avtal endast är användbara om det finns bestämmelser i kollektivavtalet som tillåter dem. Det är ett välkänt faktum att det knappast finns några sådana bestämmelser i kollektivavtalet för bageriarbetare. Det skall bli mycket intressant att se vad som händer i detta avseende under den pågående förhandlingsrundan och hur SEL kommer att ställa sig till lokala överenskommelser. Kommer SEL att kunna acceptera att bestämmelser om lokala avtal också skall ingå i det stelaste kollektivavtalet i Finland/Europa/världen. Eller kommer SEL att fortsätta att med näbbar och klor försöka hävda att lokala avtal inte längre är praktiskt genomförbara inom bageribranschen?

I en tidigare ledare i denna tidning (8/2024) skrev jag att fackföreningsrörelsen är den verkliga drivkraften bakom företagskoncentrationen, när all dess verksamhet i själva verket gynnar och främjar storföretagen. Om resultatet av avtalsrörelsen blir att lönerna stiger med de 10 procent som fackföreningsrörelsen vill ha under två år och kollektivavtalen förblir lika rigida som tidigare, kommer bageriverksamheten att koncentreras i allt snabbare takt till allt färre företag. Många traditionella, regionalt och lokalt viktiga bagerier kommer att försvinna från marknaden. Om det inte är fackföreningsrörelsens direkta mål så är det konsekvensen av den politik de har valt.

Mika Väyrynen

Det är viktigt att notera att ändringar i lagen om lokala avtal endast är användbara om det finns bestämmelser i kollektivavtalet som tillåter dem.

Den nuvarande finländska regeringen förtjänar en eloge för de lagstiftningsreformer som har genomförts. Med dessa förändringar har Finland tagit stora steg mot en verklig rättsstat. Finland verkar ha den första regeringen på årtionden som inte helt har vikit sig för fackföreningsrörelsens hot och strejker, vilket tidigare regeringar regelbundet har gjort tidigare.

De nuvarande reformerna återspeglar dock fackföreningsrörelsens makt i Finland. Ett exempel på detta är det faktum att lokala avtal är mer byråkratiska i oorganiserade företag än i organiserade företag. Samtidigt som lokala avtal öppnas upp för icke-organiserade företag blir de alltså också mer byråkratiska. De nya bestämmelser som införts i arbetsavtalslagen innebär att ett lokalt avtal som ingås med en personalrepresentant enligt ett